

була огидним явищем та суперечила християнській етиці. З іншої сторони потурання цьому явищу принесло більше б зла, ніж добра. Такий дуалізм в цьому питанні призвів до того, що карне право і нехтує і охороняє дітей, щоб схилити людей до милосердних вчинків.

Лук'янова Олена Миколаївна,

*доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Українського державного університету залізничного транспорту,
кандидат економічних наук, доцент*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

На сьогодні доведено, що модернізація системи управління в Україні, в тому числі на регіональному рівні, є необхідною умовою стабілізації соціально-економічного становища країни та збереження її суверенітету. Це положення визначає високу актуальність цього питання для наукової галузі державного управління.

Сучасна модель місцевого самоврядування в Україні унеможливорює впровадження багатьох принципів місцевого самоврядування з практики західноєвропейських країн (включаючи, наприклад, субсидіарність; незалежність у місцевому самоврядуванні; свобода ініціативи). Пріоритетом є здійснення адміністративно-територіальної реформи для забезпечення адекватної територіальної бази для організації та функціонування місцевого самоврядування.

Основними принципами територіального устрою України є: єдність і цілісність державної території; поєднання централізації та децентралізації при здійсненні державної влади; баланс та соціально-економічний розвиток регіонів відповідно до їх історичних, економічних, екологічних, географічних та демографічних характеристик, етнічних та культурних традицій, органів державної влади та місцевого самоврядування, крім випадків, передбачених законодавством; доступ до послуг державного управління та органів місцевого самоврядування для населення, яке проживає у відповідних адміністративно-територіальних одиницях [1].

Наукові джерела пояснюють поняття територіальної основи місцевого самоврядування, як сукупність елементів системи адміністративно-територіального устрою держави, в межах якої діє місцеве самоврядування. Сюди також входять правові норми, що встановлюють та регулюють територіальну організацію місцевого самоврядування, зокрема, формування та склад

території, на якій здійснюється самоврядування, межі та статус цих територій, їх створення та зміни. [2; з. 6]

Для задоволення потреб системи місцевого самоврядування на територіальній основі місцевого самоврядування необхідно здійснити адміністративно-територіальну реформу. Основною проблемою визначення поняття, принципів та системи адміністративно-територіального устрою є відсутність належного законодавчого регулювання.

До порядку денного сесії Верховної Ради України в 2014 році було внесено на розгляд Проект Закону України «Про адміністративно-територіальний устрій», реєстраційний №319. Законопроект був спрямований на вирішення адміністративно-територіальних питань. Розробка цього законопроекту передбачала наступне: упорядкування та організація адміністративно-територіальних одиниць; створення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць; забезпечення рівних умов для розвитку адміністративно-територіальних одиниць; забезпечення цілісності інтересів територіальних громад району під час виборчого процесу [1].

Відповідно до прийнятого Закону України від 16.04.2020 № 562-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад», Кабінет Міністрів України визначив адміністративні центри та затвердив 1470 функціональних територіальних об'єднань замість 11 250 територіальних громад.

Новостворені територіальні громади несуть повну відповідальність у всіх сферах життя громади на своїй території. Ефективність завдань, поставлених перед об'єднаними територіальними громадами, є ключовим показником успіху цього об'єднання та реформ загалом [3].

17 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла Постанову № 3650 "Про утворення та ліквідацію районів". Згідно з документом, зараз в Україні налічується 136 районів. Старі 490 виборчих округів було скасовано парламентом. Плануючи створення громад, обов'язковим було виявлення потенціалу громади для економічного та соціального розвитку та надання якісних послуг населенню. [4]

Об'єднані громади отримали повноваження та ресурси міст обласного значення, зокрема, вони сплатили 60% податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад. Крім того, податкові надходження залишаються в повному обсязі, а саме: єдиний податок, податок на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податок на майно (нерухомість, земля, транспорт).

Крім того, об'єднані територіальні громади мають прямі бюджетні відносини з державним бюджетом (до реформи бюджети обласних та районних бюджетів мали безпосередній зв'язок з бюджетами міст обласного значення), для виконання делегованих державою повноважень їм надаються відповідні

трансферти (дотації, освітня та медична субвенції, субвенція на розвиток інфраструктури громад тощо). Законодавчі зміни також надали право органам місцевого самоврядування затверджувати місцеві бюджети незалежно від дати прийняття закону про Державний бюджет.

Такі вдосконалення дали перші помітні результати. Власні надходження місцевого бюджету зросли на 200 млрд доларів з 2014 по 2019 рік. (68,6 млрд дол. до 267 млрд. дол.) Це реальний вплив на довіру населення до впливу на результати та підзвітність [5].

Окрім збільшення своїх фінансових можливостей, об'єднані територіальні громади мають інші засоби забезпечення економічного розвитку в результаті децентралізації - іноземне кредитування, незалежний відбір установ розвитку місцевого бюджету та власні доходи бюджету. Децентралізовані повноваження в галузі архітектурного та будівельного контролю та вдосконалення містобудівного законодавства дозволяють органам місцевого самоврядування самостійно визначати містобудівну політику.

Для продовження реформи потрібно прийняти багато важливих законів:

- про засади адміністративно-територіального устрою України. У рамках чинної Конституції визначаються принципи, що регулюють адміністративно-територіальний устрій України, види населених пунктів, систему адміністративно-територіальних одиниць, повноваження державних та місцевих органів влади з питань адміністративно-територіального устрою, порядку утворення, ліквідації, встановлення та зміни меж адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів, ведення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України;

- про службу в органах місцевого самоврядування (нова редакція). Забезпечення рівного доступу до послуг в органах місцевого самоврядування, підвищення престижу послуг у місцевому самоврядуванні, мотивація місцевих службовців до розвитку та розвитку громад.

- про державний нагляд за законністю рішень місцевого самоврядування;

- про місцевий референдум;

- місцеве самоврядування, місцеві державні адміністрації тощо.

Як результат, після наступних місцевих виборів, восени 2020 року, повноваження для нових територіально розташованих районів та громад повинні бути перерозподілені на урядовий рівень на допоміжній основі. Громадськість повинна надавати механізми та інструменти для участі у впливі на місцеве самоврядування та процесі прийняття рішень.

Серія реформ, спрямованих на децентралізацію всіх сфер соціально-економічного життя, – це довгоочікувані реформи місцевого самоврядування та самоуправління, спрямованих на підвищення ефективності управління ними та створення багатих територіальних громад.

Література:

1. Проект Закону про засади адміністративно-територіального устрою України від 24.01.2020 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67986
2. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації: наук. доп. / [редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. Київ: НАДУ, 2014. 128 с.
3. Корнєва О.В. Основні проблеми проведення реформи децентралізації в Україні в 2014-2018 роках URL: http://pap.in.ua/3_2018/18.pdf.
4. Постанова Верховної Ради України №807-ІХ від 17 липня 2020 року “Про утворення та ліквідацію районів» URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text>
5. Реформа децентралізації URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
6. Децентралізація дає можливості URL: <https://decentralization.gov.ua/about>

Лучковська Світлана Ігорівна,

*доцент кафедри права Хмельницького національного університету,
кандидат юридичних наук, доцент*

ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ

В сучасних умовах особливого значення набуває підвищення ролі держави як регулятора фінансових відносин. Українська держава, з одного боку, постала перед викликами продовження впровадження реформи дерегуляції у сфері підприємницької діяльності, а з іншого боку, повинна віднайти шляхи оптимізації можливостей для збільшення бюджетних надходжень.

Водночас потрібно впроваджувати нові, а головне – дієві правові інструменти для детінізації економіки України та боротьби з ухиленням від сплати податків. Так, за розрахунками Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України рівень тіньової економіки у січні-березні 2020 року склав 31% від обсягу офіційного ВВП [1].

Дійсно, сьогодні значна частина економіки знаходиться у «тіні», а фізичних осіб – підприємців, що є платниками єдиного податку, досить часто використовують для проведення через них розрахункових операцій з метою мінімізації податкових виплат. Саме тому одним з механізмів виведення